

Gedeputeerde Staten van Overijssel
Ter attentie van secretariaat eenheid Ruimte en
Bereikbaarheid
Postbus 10078
8000 GB Zwolle
windbeleid@overijssel.nl

Losser, 12 februari 2024

Zienswijze PPE OER AOO

Onderstaand onze zienswijze op de ontwerpen van het Provinciale Programma Energiestrategie en de bijbehorende Omgevingseffectrapportage 2024, de 'Aanpassing Omgevingsverordening Overijssel – instructieregel zonnevelden 2024' en de 'Aanpassing Omgevingsverordening Overijssel – instructieregels windenergie 2024'.

PPE OER AOO – ALGEMENE OPMERKINGEN

RES 1.0

Ook nu wordt als basis teruggevallen op de vastgestelde RES 1.0 en wordt ten onrechte uitgegaan van de (gedurende de RES procedure gewijzigde) verhouding wind : zon van 60 : 40%. De RES 1.0 is gepresenteerd als koersdocument zonder vaststaande wind : zon verhouding en door de raden ook als zodanig behandeld en vastgesteld. Bovendien heeft de RES geen juridische status, maar is slechts een bestuurlijke afspraak waarbij er geen inbreng van inwoners is geweest. Daarnaast is er geen sprake meer van een eensgezinde RES NOT en is het "ieder voor zich".

Conclusie: Daarmee kan de RES 1.0 niet meer gezien worden of gebruikt worden als basisdocument voor verder beleid.

Locatie De Lutte in het Nationaal Landschap Noordoost Twente

De locatie De Lutte was uitsluitingsgebied. De grenzen van het Nationaal Landschap NOT zijn (weliswaar op verzoek van de NOT gemeenten) door de provincie opgerekt, zodat een zoeklocatie in De Lutte kon ontstaan, maar daarvoor zijn geen ruimtelijke argumenten gebruikt en evenmin is dit zorgvuldig (genoeg) onderbouwd. De mogelijkheid is ook alleen geboden onder de voorwaarde dat verzekerd moest zijn dat de windturbines goed in het landschap kunnen worden ingepast. Dat kan bij windturbines met een hoogte van 200-250 meter onmogelijk het geval zijn. Zij zullen ruimtelijk gezien altijd een enorme impact hebben op de omgeving vanwege de horizonvervuiling.

Lokaal
belang
voorop

Fractievoorzitter
Harold Sligman
Hannekerveldweg 30
7581 BE LOSSER
06-46295290
Harold.sligman@gmail.com
h.sligman@losser.nl

e-mail:
info@burgerforum.com

Website:
www.burgerforum.com

Voorstel: De oude grenzen van het Nationaal Landschap Noord Oost Twente te herstellen en respecteren, omdat deze oprekking op onterechte gronden is genomen en windturbines op deze locatie landschappelijk niet in te passen zijn. De oorspronkelijke grenzen van het Nationaal Landschap NOT lagen er niet voor niets, het IS Nationaal Landschap.

"Het zoekgebied ligt direct naast een Natura 2000 gebied. In dit gebied is de afgelopen jaren enorm geïnvesteerd om de natuurwaarden te herstellen en de stikstofdepositie te verminderen. Onze boeren in de buurt van Natura 2000 gebieden zijn of moeten worden uitgekocht teneinde aan die opgave te voldoen. Het is tegenstrijdig om daar dan wel windturbines te plaatsen. Ze passen niet in ons zo kenmerkende coulisselandschap, de "oale grond"". Windturbines zijn in feite mega industriële machines en elke andere vorm van industrie is in dit landschap niet toegestaan."

Zoeklocatie Overdinkel (van pal naast Oelermars tot grens Duitsland)

In het concept windbeleid werd deze locatie uitgesloten en dit werd nog eens bevestigd door een brief van het college van Losser d.d. 1 september 2022 met kenmerk 22.0021878 (zie bijlage).

Verzoek: Wij verzoeken u deze locatie als mogelijke zoeklocatie uit de omgevingsverordening te halen.

Prioritering van belangen

Wij gaan mee in de prioritering van belangen zoals weergegeven in de brief van 9 januari 2024 van de gemeente Dinkelland waarin het voorzorgsprincipe t.a.v. de gezondheid van inwoners op 1 staat. Een garantie dat windturbines alleen kunnen worden toegestaan op veilige afstand en met een veilig geluidsniveau en dat dit onderbouwd moet zijn met meer wetenschappelijke onderzoeken dan nu het geval is.

Vraag: Respekteert u deze prioritering?

Onderzoek

Er is geen gedegen onderzoek gedaan naar gevolgen voor de gezondheid. Onderzoeken die gebruikt worden zijn gedateerd of voldoen niet aan de criteria. Het Nivel onderzoek is niet voldoende om conclusies te kunnen trekken over de gevolgen voor de gezondheid. Het was een verkennende studie (periode 2012-2021) met als doel om mogelijke risico's voor de gezondheid te monitoren gebruik makend van het oordeel van de huisarts over de aangeboden gezondheidsproblemen.

Het Nivel onderzoek kan niet geschaard worden onder wetenschappelijk onderzoek. Derhalve is aanvullend wetenschappelijk onderzoek nodig naar de mogelijke gevolgen van windprojecten met turbines met een tiphoogte van 200-250 meter. Er loopt momenteel een meerjarenonderzoek van TNO naar de effecten van de 260 meter hoge Haliade-X windturbine op de Maasvlakte die nog in de testfase zit.

Voorstel: Dit meerjarenonderzoek en verder wetenschappelijk onderzoek naar de gevolgen voor mens en milieu van windturbines met een tiphoogte van 200 – 250 meter af te wachten alvorens over te gaan tot vergunningverlening.

Lokaal Eigendom

De QuickScan “Juridische analyse landelijke regels financiële participatie bij hernieuwbare energieprojecten”, in opdracht van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat d.d. 14 juli 2023, geeft aan dat het huidige wettelijke kader geen juridische basis biedt om financiële participatie van een projectontwikkelaar te eisen.

Er bestaat geen juridische basis om financiële participatie van een projectontwikkelaar te eisen (par. 2.3). De huidige wet (de Wro en de Wabo), noch de Omgevingswet biedt een wettelijke grondslag om (50%) lokaal eigendom af te dwingen in situaties waarin de gronden waarop een zon- of windproject is voorzien in handen zijn van private partijen. Evenmin wordt dit geregeld in de Elektriciteitswet 1998 of (het wetsvoorstel voor) de Energiewet.

Gemeenten kunnen een omgevingsvergunning voor een zon- of windproject niet weigeren omdat eigendom niet voor (ten minste) 50% in handen is van omwonenden en/of lokale bedrijven.

Evenmin zijn professionele ontwikkelaars gehouden om financiële participatie of lokaal mede-eigendom te organiseren.

Daarnaast is er geen duidelijke definitie van Lokaal Eigendom. Er is een heldere definitie nodig van lokaal eigendom alsmede een heldere afbakening van wat onder “de omgeving” wordt verstaan. Dat impliceert dat in de landelijke regels gespecificeerd moet worden welke natuurlijke en rechtspersonen aan deze vorm van participatie kunnen deelnemen om te kunnen kwalificeren als lokaal eigendom. Die regels liggen nog niet voor.

Lokaal eigendom wordt door de provincie ook niet gezien als ruimtelijk argument en kan derhalve bij een vergunningverlening buiten beschouwing gelaten worden. Dat haalt het begrip lokaal eigendom in relatie tot het verkrijgen van draagvlak volkomen onderuit.

Verzoek: De tekst hierop aan te passen en aan te vullen.

Gehanteerde milieunormen

Er is geen basis waarop sw normen vastgesteld kunnen worden. De landelijke normen worden immers pas medio 2025 vastgesteld. Daarnaast zijn of worden er provinciale en lokale normen vastgesteld. Welke uiteindelijk het meest zwaarwegend en bepalend zijn voor de vergunningverlening is niet duidelijk. Daarmee blijft voor gemeenten onduidelijk in hoeverre hun lokale normen leidend zijn. De provincie zou hier duidelijkheid in moeten verschaffen.

Vraag: Als een gemeente eigen normen vaststelt, zijn die dan bepalend voor de vergunningverlening, ook als ze sterk afwijken van de landelijke en/of provinciale normen? Of moeten gemeenten en provincie rekening houden met de landelijke normen zoals die nu in concept voorliggen en mag er bij afwijkende normen alleen maar sprake zijn van een geringe bandbreedte. Zo ja, welke is dan die bandbreedte?

Vraag: Als deze landelijke normen bij de definitieve vaststelling straks afwijken van het voorliggende concept wat gebeurt er dan met de al vastgestelde normen bij provincie en gemeenten?

Voorstel: Helder omschrijven welke normen juridisch geldend zijn en procedures “on hold” te zetten tot de landelijke normen definitief vastgesteld zijn (medio 2025).

PPE ontwerp Provinciaal Programma Energistrategie

1.2.1 RES 1.0 / Zie bij algemeen.

1.2.2. Coalitieakkoord Schouder aan schouder en 1.2.3

Zie m.b.t. participatie van inwoners en lokaal eigendom onder “algemeen”.

Zonne-energie: In Overdinkel staat een zonneproject gepland waar wél draagvlak voor is maar niet door dreigde te gaan a.g.v. het coalitieakkoord “Schouder aan schouder”. Dit zou nu onder de overgangsregeling vallen.

Vraag: Kan bevestigd worden dat dit zonneproject inderdaad onder de overgangsregeling valt en door kan gaan?

1.3. Doel van de PPE

Wat zoekgebieden betreft zie onder “algemeen”.

1.3.1. Afwegingskwadrant van de RES

De opmerking van het werken aan “draagvlak” door in te zetten op programmeringsafspraken vinden we misplaatst.

Opmerking: Draagvlak krijg je door burgers vanaf het begin van een proces te betrekken bij plannen en keuzemogelijkheden voor opwekking van duurzame energie. Dat kun je niet (meer) bereiken als de keuze al voor hen gemaakt is.

1.3.2. Inpassing in het landschap is niet mogelijk als er sprake is van windturbines met een tiphoogte van 200-250 meter hoog. Er wordt niet voldaan aan het uitgangspunt “ontzien van waardevolle gebieden”. Er is niet duidelijk vastgelegd hoe die inpassing in het landschap dan gestalte zou kunnen/moeten krijgen, waardoor geen afweging mogelijk is. De principes worden uitgewerkt aan de hand van voorbeelden in de KGO. Er is op dit moment niet duidelijk welke ruimtelijke investeringen gedaan moeten worden als compensatie voor windturbines.

Opmerking: Voorwaarden voor ruimtelijke investeringen ter compensatie liggen nog niet vast en derhalve kan geen zorgvuldige afweging plaatsvinden. Wij kunnen ons overigens ook geen ruimtelijke investeringen voorstellen die de impact van ca. 250 meter hoge windturbines kunnen compenseren.

Conclusie: Inpassing in het landschap is niet mogelijk en wij verzoeken u deze conclusie over te nemen.

1.3.3. Maatschappelijke betrokkenheid in relatie tot subregionaal werken.

Gemeenten wordt als eerste aanspreekpunt voor lokale initiatieven en projecten genoemd, maar tegelijkertijd wordt gesteld dat toewerken naar 60% wind : 40% zon effectiever is op subregionale schaal. Vanuit het perspectief van participatie door inwoners zou een dergelijke gebiedsgerichte en grensontkennende werkwijze van groot belang zijn.

Vraag: Waarom zou dit uit perspectief van participatie van groot belang zijn? Graag uitleg. Is dat om de kring van “lokaal eigendom” groter te kunnen maken?

1.4.1. Bevoegd gezag

Zie opmerking over de onduidelijkheid welke normen leidend zijn: de landelijke (die nog moeten worden vastgesteld), de provinciale of de lokale in gemeentelijk windbeleid vastgestelde normen?

Vraag: Welke normen zijn leidend bij projecten waar de provincie bevoegd gezag is.

1.4.2. Bevoegd gezag voor de Wet Natuurbescherming

Als de locatie van een windturbine of een windpark binnen of NABIJ een Natura 2000 gebied ligt is een natuurtoets verplicht.

Vraag: Wij gaan er van uit dat deze verplichting in onze gemeente geldt voor het windproject bij grensovergang De Poppe is. Graag een bevestiging.

2.3.2. Minimum opstelling van 4 turbines

In onze gemeente is bij het windproject De Lutte sprake van een grensoverschrijdend project. Daar is nu op Nederlands grondgebied een project van 4 windturbines in MER-onderzoek en ook op Duits grondgebied zijn windturbines in procedure. Wij lezen uit de tekst dat als er ruimtelijk sprake is van één cluster de turbines aan de Duitse kant ook mee kunnen tellen om het aantal van 4 te halen.

Vraag: Klopt deze veronderstelling? Kan het aantal op Nederlands grondgebied derhalve naar beneden bijgesteld worden om het toch te laten gelden als cluster van 4?

2.4. Aanwijzen van zoekgebieden

Zie ook bij "algemeen". De gemeente Losser heeft eerder al aangegeven het zoekgebied Overdinkel te willen laten vervallen. Nu zien we dat deze locatie toch als zoekgebied in de omgevingsverordening is opgenomen.

Voorstel: Deze zoeklocatie niet in de omgevingsverordening opnemen.

2.5.1. Rad van de leefomgeving

Het thema welzijn, hoewel niet expliciet onderzocht, heeft bij de uitwerking aandacht nodig.

Verzoek: Dit vraagt om een heldere beschrijving van het begrip welzijn en hoe dit bij de uitwerking betrokken wordt.

3.2. Programmeringsafspraken op gebiedsniveau

De provincie wil in de programmeringsafspraken in ieder geval vastleggen wat het maximum aantal voor betreffend gebied is en indien aan de orde ook de fasering voor de behandeling van aanvragen. Daarmee zou er duidelijkheid komen voor de inwoners over wat, wanneer en in welke omvang.

Vraag: Wat als die programmeringsafspraken tot niets leiden? Gaat de provincie dan locaties en fasering vastleggen? Met andere woorden: Wanneer neemt de provincie de regie en bepaalt zij de invulling?

3.3.1 Indieningvereisten

Zie algemeen voor de opmerking betreffende de rechtsonzekerheid m.b.t. 50% lokaal eigendom.

Vraag: Wat als er geen toelichting bij de indiening zit hoe de 50% geborgd is? Zie 3.3.1. punt 4.

3.4 / 3.5.1 en 3.6 Uitvoeringsafspraken, bevoegd gezag en samenwerken

Hier staat beschreven dat bij een project in de basis het bevoegd gezag bij de provincie ligt, maar de gemeente een verzoek kan indienen om de rol over te nemen. Dat dit echter alleen kan als de gemeente de procedure aantoonbaar sneller kan.

Vraag: Wie bepaalt dat en welke ruimtelijke normen worden gehanteerd. Stel dat een gemeente in haar windbeleid eigen normen heeft vastgelegd die sterk afwijken van de provinciale normen? Welke zijn dan doorslaggevend?

3.6.1. Kaders voor overdracht van bevoegdheden aan de gemeente

Voor overdracht van bevoegdheden aan de gemeente moet aan bepaalde voorwaarden worden voldaan, onder andere:

(2) Er geen sprake is van een grensoverschrijdend project (in ruimtelijke en/of procedurele zin).

Vraag: In De Lutte is sprake van een grensoverschrijdend project. Dat zou inhouden dat bij dit grensoverschrijdend project de bevoegdheid altijd bij de provincie ligt, klopt deze conclusie?

Een van de criteria waaraan voldaan moet worden is dat er een omgevingsadviesraad (OAR) ingesteld moet worden waarin alle belanghebbende partijen constructief deel kunnen nemen zodat een representatief beeld van belangen wordt meegenomen en meegewogen in het participatieproces.

Vraag: Aan welke voorwaarden moet deze OAR of lokale klankbordgroep voldoen? En wat zijn de gevolgen als hier niet aan voldaan wordt?

3.6.2 gaat over één overheid en het belang dat zowel inwoners als initiatiefnemers goed weten waar ze aan toe zijn en de juiste en correcte informatie krijgen.

Opmerking: Informatie richting raadsleden laat sterk te wensen over. Zij worden niet voldoende van goede en duidelijke informatie voorzien. Daarbij is aangedragen of zélf ingewonnen informatie complex, vaak voor meerderlei uitleg vatbaar of wordt tussentijds weer bijgesteld.

Conclusie: Het ontbreekt aan heldere informatie en heldere uitleg over wie wáár over gaat en uiteindelijk de beslissing neemt en op welke gronden.

4.1.1. Procesparticipatie (waaronder de zoekgebieden) zou deels al plaatsgevonden hebben in het proces naar de RES 1.0.

Opmerking: Het proces rondom de RES 1.0 was een ondemocratisch proces en de RES 1.0 werd gepresenteerd als koersdocument. De zoekgebieden zijn bij de vaststelling buiten beschouwing gelaten en NIET vastgesteld.

Verzoek: De tekst hierop aan te passen. Gemeenten hebben NIET in de RES 1.0 zoekgebieden vastgesteld.

4.1.2 Projectparticipatie

Voor lokaal eigendom zie bij algemeen.

4.1.3. Eisen participatieplan

Zie opmerking onder 3.6.1 t.a.v. de OAR.

4.2.1 en verder / Lokaal Eigendom

Mocht Lokaal Eigendom voorafgaand aan een projectbesluit nog niet zijn ingevuld dan moet het mogelijk zijn om als energiecorporatie later in te stappen, zo is te lezen. Er worden dan afspraken met de ontwikkelaar gemaakt over de condities waarop een energiecorporatie later kan instappen. Deze afspraken gaan onder meer over de eigendomsverhoudingen en kosten voor de corporatie om in te stappen.

Opmerking: Zie de juridische knelpunten onder “algemeen”.

**AOO Aanpassing Omgevingsverordening
Overijssel**

Zie bij PPE:

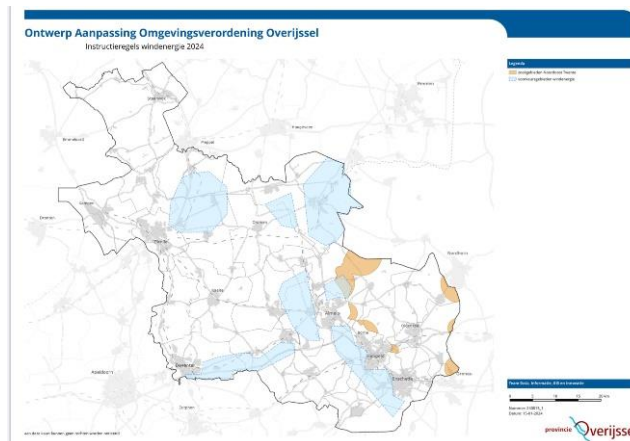
- 1) Het verzoek om de grenzen van het nationaal landschap Noord Oost Twente te herstellen, zodat de locatie De Lutte weer in het uitsluitingsgebied valt.

Argumenten: Dit zoekgebied ligt direct naast een Natura 2000 gebied. In dit gebied is de afgelopen jaren enorm geïnvesteerd om de natuurwaarden te herstellen en de stikstofdepositie te verminderen. Agrariërs in de buurt van N-2000 gebieden zijn, of moeten worden uitgekocht teneinde aan die opgave te voldoen. Het is tegenstrijdig om daar dan

wel windturbines te plaatsen. Ze passen niet in dit landschap.

Windturbines zijn in feite mega industriële machines, en elke andere vorm van industrie is in dit landschap niet toegestaan.

- 2) Het zoekgebied Overdinkel als locatie uit de omgevingsverordening te halen: zie onder “algemeen”

OER Omgevings Effect Rapportage

T.a.v. de uitsluitingsgebieden zie opmerking onder PPE.

Gezondheid

Zie ook opmerking onder “algemeen” inzake prioritering. Uitgegaan wordt van een afstandsnorm van 2 x keer de tiphoogte als basisbescherming van het woon- en leefklimaat, terwijl in veel landen een afstandsnorm van 4 x de tiphoogte wordt aangehouden.

Voor 2 x de tiphoogte is niet gekozen met het oog op de gezondheid en basisbescherming voor woon- en leefklimaat, maar omdat er anders te weinig mogelijkheden voor windlocaties over zouden blijven. In de OER worden ook de risico's voor de gezondheid, natuur, het landschap en de cultuurhistorische waarden van Overijssel benoemt, alsmede de gevolgen voor de

sociale samenhang. Regelmatige evaluatie wordt hierbij aangegeven als bijsturingsmogelijkheid.

Conclusie en voorstel: Het argument om te komen tot een afstandsnorm van 2 x de tiphoogte was niet om een goed woon- en leefklimaat te waarborgen, maar om voldoende potentiële locaties voor windprojecten over te houden. Om recht te doen aan het voorzorgsprincipe stellen wij voor de afstandsnorm op 4 x de tiphoogte vast te leggen.

Voorstel: Als windturbines er eenmaal staan is er nog weinig aan bij te sturen. Er is derhalve vóóraf aan de realisatie uitgebreid onderzoek nodig m.b.t. alle in de OER genoemde risico's, alvorens tot vergunningverlening over te gaan.

Energiewet

De nieuwe Energiewet (ingediend bij de Tweede Kamer maar nog niet vastgesteld) wordt het wettelijk fundament van de energietransitie. Na inwerkingtreding van deze wet kunnen gemeenten vergunningen afgeven voor projecten met een geïnstalleerd vermogen tot 15 MW, dat is nu nog tot 5 MW. Voor meer dan 5 MW is de provincie op dit moment nog gevoegd gedag.

Voorstel: De vaststelling van deze Energiewet af te wachten alvorens over te gaan tot vergunningverlening van (lopende) projecten.

Beleid windenergie en samenwerking tussen provincie en gemeenten

Zie opmerkingen onder PPE.

Tot zover onze reactie op de voorliggende stukken.

Wij hopen dat onze zienswijze tot de nodige wijzigingen zal leiden en tekenen in afwachting van uw antwoord,
met vriendelijke groeten,

Burgerforum Losser

Harold Sligman, fractievoorzitter

i.o. Lies ter Haar, portefeuille windprojecten